

Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ

Національна академія наук України
Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена

**Матеріали до 4-го видання
Червоної книги України.
Тваринний світ**

ТОМ 2

КИЇВ, 2018

УДК: 502.743:592.599(477)

М 34

Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 2. – Київ, Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – 454 с.

ISBN 978-966-02-8576-7 (заг.)

ISBN 978-966-02-8578-1 (Т. 2)

Редакційна колегія:

Акімов І. А., чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена; **Харченко В. О.**, заступник директора Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена, секретар Національної комісії з питань Червоної книги України; **Костюшин В. А.**, завідуючий Відділом моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена; **Василюк О. В.**, науковий співробітник Відділу моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена.

До збірника включені відомості про знахідки у 2009–2017 роках видів тварин, занесених до Червоної книги України, а також обґрунтування для внесення нових видів, або виведення їх з Червоної книги України. В публікації представлена інформація, зібрана понад як 170 фахівцями-зоологами. Загалом подано інформацію про 29 тисяч зустрічей червонокнижних видів тварин, зроблених у 15 тисячах локалітетах.

Збірник розрахований на професійних зоологів, природоохоронців, працівників установ природно-заповідного фонду.

Рукопис рекомендовано до друку Вченою радою Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена (протокол №6 від 14.08.2018 р.).

Збір та опрацювання матеріалу здійснено за сприяння Ukrainian Nature Conservation Group.

Макет: Н. Антонова.

Фото на обкл.: М. Богомаз.

А. Б. Чаплигіна¹,
Г. С. Надточій²,
С. П. Литвиненко³,
Г. О. Євтушенко³,
О. О. Чован⁴,
В. П. Руденко⁵,
А. Г. Руденко⁵,
Н. О. Савинська¹

¹ Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

² Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УКРНДІЕП)

³ Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ)

⁴ Українське товариство охорони птахів

⁵ Національний природний парк «Джарилгацький»

ЗУСТРІЧІ РІДКІСНИХ ПТАХІВ НА ОСТРОВІ ДЖАРИЛГАЧ У 2015–2017 РОКАХ

Наведені дані про місця зустрічей рідкісних видів птахів на о. Джарилгач під час проведення трьох експедицій: 12.08–21.08.2015, 03.05–09.05.2016, 10.05–17.05.2017.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятичній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Pelecanus onocrotalus</i> L.	о. Джарилгач	46.011358	33.021409	11.05.2017	6 особин (згряя) (міграція)	Чаплигіна А.Б. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О. Надточій Г.С. Чован О.О. Руденко В.П.
<i>Plegadis falcinellus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.024635	33.000660	08.05.2016	15 особин (згряя) (міграція)	Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О.
<i>Tadorna ferruginea</i> (Pall.)	о. Джарилгач	46.019528	33.016276	08.05.2016	1 особина	Надточій Г.С.
<i>Somateria mollissima</i> (L.)	о. Джарилгач, море	46.008012	33.013501	06.05.2016	7 особин, самці (на воді)	Чован О.О.
<i>Somateria mollissima</i> (L.)	о. Джарилгач, море	46.010602	32.934614	07.05.2016	22 особини (на воді)	Чован О.О.
<i>Somateria mollissima</i> (L.)	о. Джарилгач, море	46.008051	33.012136	11.05.2017	3 особини, 2 самця, 1 самка (на воді)	Надточій Г.С.
<i>Somateria mollissima</i> (L.)	о. Джарилгач, море	46.009866	32.987707	13.05.2017	22 особини, самці (на воді)	Надточій Г.С. Євтушенко Г.О. Литвиненко С.П. Чаплигіна А.Б. Руденко В.П. Чован О.О.
<i>Somateria mollissima</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег моря	46.009672	32.990539	13.05.2017	3 особини, самці	Надточій Г.С. Євтушенко Г.О. Литвиненко С.П. Чаплигіна А.Б. Руденко В.П. Чован О.О.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятичній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Somateria mollissima</i> (L.)	о. Джарилгач, море	46.010715	32.975207	15.05.2017	27 особин, самці (на воді)	Чаплигіна А.Б.
<i>Circus cyaneus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.010297	33.018933	15.08.2015	1 особина, самка (міграція)	Литвиненко С.П. Руденко і др., 2016
<i>Circus cyaneus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.009507	33.015543	17.08.2015	2 особини, самки (міграція)	Литвиненко С.П. Руденко і др., 2016
<i>Circus pygargus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.010432	33.015468	13.08.2015	6 особин, самки (міграція)	Литвиненко С.П. Руденко і др., 2016
<i>Circus pygargus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.011095	33.016809	15.08.2015	1 особина, самець (міграція)	Литвиненко С.П.
<i>Circus pygargus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.019786	33.015414	21.08.2015	1 особина, самець (міграція)	Надточій Г.С. Руденко і др., 2016
<i>Circus pygargus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.011024	33.017250	10.05.2016	1 особина, самка (міграція)	Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Чован О.О.
<i>Aquila heliaca</i> Sav.	о. Джарилгач	46.021630	32.998886	15.05.2017	1 особина (міграція)	Чаплигіна А.Б.
<i>Haliaeetus albicilla</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера, смуги мас- линки вузьколистої	46.019032	33.045377	09.05.2016	1 особина (сидів на дереві біля озера) (міграція)	Надточій Г.С.
<i>Falco peregrinus</i> Tunst.	о. Джарилгач	46.011120	33.038867	05.05.2016	1 особина (міграція)	Чован О.О.
<i>Falco peregrinus</i> Tunst.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.014611	33.046141	05.05.2016	1 особина (міграція) (на озері спіймав <i>Tringa ochropus</i>)	Литвиненко С.П.
<i>Falco peregrinus</i> Tunst.	о. Джарилгач	46.008672	33.001397	14.05.2017	1 особина (міграція) (атакував на морі <i>Calidris alpina</i>)	Литвиненко С.П.
<i>Falco peregrinus</i> Tunst.	Джарилгацька затока, летів в напрямку від о. Джарилгач до м. Ска- довськ	46.076307	32.927894	17.05.2017	1 особина (міграція)	Литвиненко С.П. Чаплигіна А.Б. Надточій Г.С. Євтушенко Г.О. Руденко В.П. Чован О.О.
<i>Falco cherrug</i> Gray	о. Джарилгач	46.013140	33.041061	05.05.2016	1 особина (міграція)	Литвиненко С.П.
<i>Grus grus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.010656 46.019917	33.016873 32.981318	13.05.2017	2 особини, 1 особина (міграція)	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О. Чован О.О. Руденко В.П.
<i>Burhinus oedicnemus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.024006	33.018687	17.08.2015	1 особина (міграція)	Руденко А.Г. Руденко В.П. Руденко і др., 2016
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.024066	33.019631	17.08.2015	2 особини (міграція)	Руденко А.Г. Руденко В.П. Руденко і др., 2016
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач	46.025176	33.019545	21.08.2015	1 особина (міграція)	Литвиненко С.П. Руденко і др., 2016
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег	46.008463	33.014564	04.05.2016 05.05.2016 09.05.2016	2 особини, самець, самка (розмноження)	Литвиненко С.П. Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б. Савинська Н.А.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.017059	33.038610	05.05.2016	3 особини	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятинній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег	46.013441 46.012703 46.012428	32.957134 32.949978 32.947489	07.05.2016	6 особин (3 пари) (розмноження)	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О. Савинська Н.А Чован О.О.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег	46.009545	33.006683	11.05.2017	2 особини, самець, самка (розмноження)	Надточій Г.С.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег	46.008703	33.005436	12.05.2017	1 особина	Литвиненко С.П.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег	46.009672	32.990539	13.05.2017	3 особини	Надточій Г.С. Євтушенко Г.О. Чаплигіна А.Б. Литвиненко С.П. Руденко В.П. Чован О.О.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.020293 46.019235 46.019526	33.047959 33.048823 33.050904	14.05.2017	3 особини 1 особина 3 особини	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, прибережне озеро	46.025366	33.015666	14.05.2017	2 особини (пара)	Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О.
<i>Haematopus ostralegus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег	46.013466	32.955709	15.05.2017	14 особин	Чаплигіна А.Б.
<i>Charadrius hiaticula</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.024639	33.021873	13.08.2015	1 особина (міграція)	Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О. Руденко і др., 2016
<i>Charadrius hiaticula</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.025041	33.014116	08.05.2016	1 особина (міграція)	Надточій Г.С.
<i>Charadrius alexandrinus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег моря	46.008469	33.016742	13.08.2015	3 особини (міграція)	Надточій Г.С. Руденко і др., 2016
<i>Charadrius alexandrinus</i> (L.)	о. Джарилгач, піщаний берег моря	46.011858	32.934479	14.08.2015	2 особини (міграція)	Надточій Г.С. Руденко і др., 2016
<i>Charadrius alexandrinus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.015746	33.043799	05.05.2016	1 особина	Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О.
<i>Himantopus himantopus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.016761	33.036786	05.05.2016	2 особини	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.
<i>Himantopus himantopus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.017363	33.038295	06.05.2016	3 особини	Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О.
<i>Himantopus himantopus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.022876	33.043164	14.05.2017	1 особина	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.
<i>Recurvirostra avosetta</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.017148	33.037988	05.05.2016	5 особин	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.
<i>Recurvirostra avosetta</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.016402	33.035436	09.05.2016	1 особина	Надточій Г.С.
<i>Recurvirostra avosetta</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.024553	33.034048	11.05.2017	1 особина	Надточій Г.С.
<i>Recurvirostra avosetta</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.028698 46.019343 46.018188 46.017450	32.905293 33.050834 33.053366 33.055694	14.05.2017	2 особини 2 особини 2 особини 5 особин	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятичній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Recurvirostra avosetta</i> L.	о. Джарилгач, внутрішні мілководні со- лоні озера, солерос	46.028698	32.905293	16.05.2017	14 особин	Чаплигіна А.Б. Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Руденко В.П.
<i>Tringa stagnatilis</i> (Bechst.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.026048	33.012021	06.05.2016	1 особина (міграція)	Надточій Г.С.
<i>Numenius arquata</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озероа	46.014790	33.042536	05.05.2016	2 особини (міграція)	Литвиненко С.П.
<i>Numenius arquata</i> (L.)	о. Джарилгач, прибережні озера	46.025275	33.013748	06.05.2016	3 особини (міграція)	Литвиненко С.П. Надточій Г.С.
<i>Numenius arquata</i> (L.)	о. Джарилгач, прибережні озера	46.031432	32.953087	08.05.2016	1 особина (міграція)	Надточій Г.С.
<i>Numenius arquata</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.024260	33.034136	11.05.2017	1 особина (міграція)	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.
<i>Numenius arquata</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.033474	32.889082	16.05.2017	2 особини (міграція)	Литвиненко С.П. Надточій Г.С.
<i>Numenius phaeopus</i> (L.)	о. Джарилгач, заболочене пониззя з со- леросом	46.025409	32.970725	08.05.2016	8 особин (згряя, живились) (міграція)	Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О.
<i>Numenius phaeopus</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні солоні озера	46.034174	32.915361	16.05.2017	2 особини	Литвиненко С.П.
<i>Glareola pratincola</i> (L.)	о. Джарилгач, внутрішні мілководні солоні озера	46.033951	32.911820	16.05.2017	5 особин	Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Чаплигіна А.Б. Руденко В.П.
<i>Hydroprogne caspia</i> (Pall.)	о. Джарилгач	46.020562	33.012546	11.05.2017	2 особини	Литвиненко С.П.
<i>Sterna albifrons</i> Pall.	о. Джарилгач, прибережне озеро, піща- на мілина	46.038538	32.941081	08.05.2016	2 особини, самець, самка (пара) (розмноження)	Надточій Г.С. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О. Чаплигіна А.Б. Чован О.О. Савинська Н.А
<i>Sterna albifrons</i> Pall.	о. Джарилгач, внутрішнє мілководне солоне озеро, піщана мілина	46.019902	33.050981	11.05.2017	2 особини, самець, самка (пара) (розмноження)	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б.
<i>Coracias garrulus</i> L.	о. Джарилгач	46.008833	33.018827	18.08.2015	1 особина (міграція)	Надточій Г.С. Руденко і др., 2016
<i>Coracias garrulus</i> L.	о. Джарилгач	46.009934	33.009445	13.05.2017	1 особина (міграція)	Надточій Г.С.
<i>Coracias garrulus</i> L.	о. Джарилгач	46.019579	33.014724	15.05.2017	1 особина (міграція)	Литвиненко С.П.
<i>Emberiza melanocephala</i> Scop.	о. Джарилгач	46.010897	33.017336	10.05.2016	1 особина, самець (міграція)	Надточій Г.С. Чаплигіна А.Б. Литвиненко С.П. Євтушенко Г.О. Чован О.О. Савинська Н.О.
<i>Emberiza melanocephala</i> Scop.	о. Джарилгач, дерев- но-чагарникова смуга маслинок вузьколисті	46.020903	33.046842	14.05.2017	2 особини, самець, самка (міграція)	Чаплигіна А.Б. Надточій Г.С.

Перелік літератури

1. Руденко А. Г., Чаплыгіна А. Б., Надточій А. С., Руденко В. П., Литвиненко С. П., Євтушенко Г. А. Результаты инвентаризации мигрирующих птиц на острове Джарылгач в августе 2015 года // Бранта: Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. – 2016. – Вып. 19. – С. 99-111.

